

M.A. Semester - 3 (CBCS) Examination

Oct/Nov. - 2018

UNSEEN ESSAY AND MEGHADUTA (CORE)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો અનુવાદ કરો.

(૧૪)

૧. एषा संस्कृतभाषा भारतस्य प्राणभूता भाषा अस्ति। एषा एव समस्तं भारतवर्षम् एकसूत्रे बध्नाति। इयं वाणी भारतीयसंस्कृतेः अक्षय्यः भण्डारोडस्ति। इयं भाषा भारतदेशस्य राष्ट्रभाषायाः सिंहासनं समारोढुम् अर्हति। भारतीयभाषाणां शब्दावलि, संस्कृत-प्रचुरा वर्तते। दक्षिणदेशीयाः भाषाः अपि संस्कृतेन प्रचुररूपेण प्रभाविताः विद्यन्ते। संस्कृतं भारतवर्षस्य धर्मस्य संस्कृतेश्च वाहकं विद्यते। यदि अस्माकं देशस्य प्राचीनसंस्कृतेः रक्षा आवश्यकीया तर्हि गीर्वाण – वाण्याः प्रचारः आवश्यकः अस्ति। प्राचीनकाले अस्याः भाषायाः प्रसारः सुदूर – पूर्विय – ब्दीपसमूहेऽपि आसीत्। अधुनापि संस्कृतस्य अध्ययनम् अध्यापनं च अमेरिका – यूरोप – प्रभृति – देशेषु भवति।
૨. અસ્મિન્ સંસારે બહુનિ વસ્તુનિ સન્તિ, યાનિ પુરુષં સંમાનં લમ્બયન્તિ, યથા ધનં વૈભવં કલા સૌન્દર્યવિદ્યા ચારિત્ર્યાદિકં ચ। તત્ર મહાકવેઃ ભવભૂતેઃ ઇદં મતં યત્ ન સૌન્દર્યાદિના, ન લિંગવિશેષેણાપુંસ્તવેન સ્ત્રીત્વેન વા, ન ચ વૈભવેન ગુરુત્વમ્ આસાદ્યતે, અપિતુ ગુણૈઃ એવ ગૌરવમ્ અવાપ્યતે। ગુણ – ગૌરવ – સમ્પન્નાઃ ભુવિ ભૂપતિભિઃ અપિ આદ્રિયન્તે સંભાન્યન્તે ચ। કિંતુ કારણં યદ્ ઋષયો મહર્ષયો યતયઃ સંન્યાસિનશ્ચ સર્વલોકવંદ્યતાં સમધિગચ્છન્તિ? તત્ર ગુણગૌરવં ચારિત્ર્યાદિ – મહત્ત્વં તપઃ પાવનત્વાદિકં ચ તેષા ગુણોત્કર્ષે હેતુઃ। યત્ર યત્ર ગુણવત્ત્વં તત્ર તત્ર આદરાસ્થદત્ત્વમ્। ગુણાઃ બ્રહ્મણઃ અંશરૂપેણ માનવે સંસ્થિતાઃ।

પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો અનુવાદ કરો.

(૧૪)

- (૧) રત્નાકરઃ ક્ષારતયા જલાનાં
પિપાસુભિર્દૂરત એવ વન્દ્યઃ।
एकोडपि दोषो गुणिनः कदाचित्
गुणाढ्यवत्वं विगुणीकरोति॥
- (૨) નિન્દન્તુ નીતિનિપુણા યદિ વા સ્તુવન્તુ
લક્ષ્મીઃ સમાવિશતુ ગચ્છતુ વા યથેષ્ટમ્।
अद्यैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा
न्यायात्पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः॥
- (૩) ચિતાભસ્માલેપો ગરલમશનં દિગ્પટધરો
જટાધારી કળે ભુજગપતિહારી પશુપતિઃ।
कपाली भूतेशो भजति जगदीशैकपदवीं
भवानि त्वत्पाणिग्रहण परिपाटीफलमिदम्॥
- (૪) પદ્માકરં દિનકરો વિકચીકરોતિ
ચન્દ્રો વિકાસયતિ કૈલચક્રજાલમ્।
नाभ्यर्थितो जलधरोऽपि जलं ददाति
सन्तः स्वयं परहितेषु कृताभियोगाः॥

પ્રશ્ન-૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો.

(૧૪)

- (૧) અમેરિકાના વિષયમાં સ્વામી વિવેકાનંદ જાણાવે છે કે અમેરિકન પ્રજા સમાન પ્રજા બીજા દેશમાં મળવી મુશ્કેલ છે. તેઓ ખૂબ જ ઉદાર, વિશાળ હૃદયવાળા, અતિથિનો સ્તકાર કરનારા તથા નવા વિચારોને સાચા અંતઃકરણથી ગ્રહણ કરવા ઉત્સુક છે. અમેરિકાના લોકો ખુબ જ સહૃદયી છે. તેથી જ તેમણે વેદાન્તના વિચારોને સ્વીકારેલા છે. ઈંગ્લેન્ડના વિષયમાં તેઓ જાણાવે છે કે ઈંગ્લેન્ડ સમાન રૂઢિચુસ્ત પ્રજા જગતમાં બીજા કોઈપણ સ્થળે નથી. તેઓ સરળતાથી કોઈપણ વિચાર સ્વીકારવા તૈયાર થતા નથી.
- (૨) કેવળ શારીરીક જીવન, ભૌતિક જીવન તથા પ્રજાતંત્રના જીવનની સમૃદ્ધિ માનવી પાસે ગમે તેટલી હોય તો પણ તેનાથી માનવીની જિજિવિષા સંતોષાતી નથી. તેની આ જીવવાની ઈચ્છાના મૂળ ખૂબ જ ઊંડા છે. તેથી જ તે તેની ઈચ્છા અજ્ઞાતને જ્ઞાત કરવાની અને તે પણ અસંદિગ્ધ તથા અભ્રાન્ત રીતે એવી હોય છે વળી જે જાણ્યું, તે સુરક્ષિત રાખવું. તેની ફરી ફરી પરીક્ષા કરવી તથા તેમાંથી ઉત્પન્ન થનારા પ્રશ્નોના વિષયમાં ફરી સંશોધન કરવું.

પ્રશ્ન-૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો.

(૧૪)

- (૧) આચાર: પરમો ધર્મ:।
- (૨) આત્મકવાદગ્રસ્તં વિશ્વમ્ ।
- (૩) વિદ્યાધનં સર્વધનપ્રધાનમ્ ।
- (૪) ભ્રષ્ટાચારસ્ય સામ્રાજ્યમ્ ।

પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકો પર સંસ્કૃતમાં વ્યાખ્યા લખો.

(૧૪)

- (૧) કશ્ચિત્કાન્તાવિરહગુરુણા સ્વાધિકારાત્પ્રમત્તઃ
શાપેનાસ્તંગમિતમહિમા વર્ષભોગ્યેણ ભર્તુઃ।
યક્ષશ્ચક્રે જનકતનયા સ્નાનપુણ્યોદકેષુ
સ્નિગ્ધચ્છાયાતરૂપુ વસતિં રામંગિર્યાશ્રમેષુ॥
- (૨) જાતં વંશે ભુવનવિદિતે પુષ્કરાવર્તકાનાં
જાનામિ ત્વાં પ્રકૃતિપુરુષં કામરૂપં મધોનઃ।
તેનાર્થિત્વં ત્વયિ વિધિવશાદૂરબન્ધુર્ગતોઢહં
યોગ્ચા મોઘા વરમધિગુણે નાધમે લબ્ધકામા॥
- (૩) રત્નચ્છાયાવ્યતિકર ઇવ પ્રેક્ષ્યમેતત્પુરસ્તા-
વ્દલ્મીકાગ્રાત્પ્રભવતિ ધનુઃખંડમાખંડલસ્ય।
યેન શ્યામં વપુરતિતરાં કાન્તિમાપત્સ્યતે તે
વર્હેણેવ સ્ફુરિતરૂચિના ગોપવેષસ્ય વિષ્ણોઃ॥
- (૪) સ્થિત્વા તસ્મિન્વનચરવધૂભુક્તકુજે મુહૂર્તં
તોયોત્સર્ગદુતતરગતિસ્તત્પરં વત્સં તીર્ણઃ।
રેવાં દ્રક્ષ્યસ્યુપલવિષમે વિન્ધ્યપાદે વિશીર્ણાં
ભક્તિચ્છેદૈરિવ વિરચિતાં ભૂતિમદ્ગેં ગજસ્ય॥
